



Collegebesluit

Onderwerp: transformatieprogramma sociaal domein
BBV nr: 2015/168421

1. Inleiding

Van transitie naar transformatie

Vanaf januari zijn we als gemeente verantwoordelijk voor vrijwel de gehele maatschappelijke ondersteuning van inwoners in Haarlem. Van jong tot oud, van arm tot rijk, van gezond tot hulpbehoevend. De gemeente heeft veel nieuwe taken en verantwoordelijkheden, waar we ons al een aantal jaren op voorbereid hebben.

De transitie van het sociaal domein is de grootste verandering in de zorg van de laatste decennia. Daarbij was de decentralisatie van taken naar gemeenten niet meer dan een eerste stap. Want uiteindelijk gaat het om de transformatie. Het heeft geen zin om het oude systeem te vervangen door een nieuw systeem, zonder dat er echt iets verandert in de organisatie van zorg en ondersteuning. Daarom is het proces van transformatie één van de lastigste beleidsopgaven waarvoor gemeenten zich sinds tijden gesteld ziet.

De transformatie van het sociaal domein is een proces van jaren: er is niet alleen sprake van een systeemverandering, maar ook van een cultuuromslag, die alle partijen (inwoners, organisaties, professionals, de overheid) moeten gaan maken. Het gaat om het overstijgen van jarenlang ingesleten patronen (niet alleen bij de overheid), van hardnekkige werkwijzen en van institutionele belangen.

In voorliggende nota wordt geschetst hoe we verder gaan werken aan de transformatie. We beschrijven dit aan de hand van vijf centrale thema's voor de komende jaren:

- Thema 1: Bestrijd de paarse krokodil
- Thema 2: Organiseren van samenhang en integraliteit
- Thema 3: Ontzorgen en innoveren
- Thema 4: Preventie
- Thema 5: Langer zelfstandig wonen

2. Besluitpunten college

1. Het college besluit de nota transformatie sociaal domein vast te stellen en uitvoering te geven aan de vijf transformatiethema's.
2. Er zijn geen financiële gevolgen.
3. De betrokkenen worden geïnformeerd over het besluit.
4. Het besluit wordt ter bespreking aangeboden aan de commissie Samenleving.

3. Beoogd resultaat

Een verdere inrichting van het sociaal domein zodanig dat deze betaalbaar en toekomstbestendig is en waarbij de burger – uitgaande van eigen kracht en zelfredzaamheid - die ondersteuning krijgt die bij hem past.

4. Argumenten

Transformatie sociaal domein past binnen bestaand beleid

Voorliggende nota is het logisch vervolg op de door de raad vastgestelde beleidskaders ‘Samen voor Elkaar’. Het past binnen programmabegroting, het gehele cluster sociaal domein.

De thema's zijn uitgewerkt in concrete acties

Elk van de vijf thema's kennen een uitwerking in deelonderwerpen, concrete acties en tijdspad.

Thema 1 Bestrijd de paarse krokodil

Zowel bij de (lokale) overheid als in de zorg is er sprake van bureaucratie en regelzucht. Binnen de gemeente zijn er tal van regels, verordeningen en afspraken die het uiteindelijke hoofddoel eerder belemmeren dan versterken. Daarnaast belemmeren rechtmatigheidsvraagstukken en de controle hierop maar al te vaak creatieve, op de maat van de burger toegesneden oplossingen. In de zorg bestaat het risico dat de professionele handelingsvrijheid beperkt wordt door protocollen en regels, vaak gestuurd door incidenten en calamiteiten. Door de decentralisaties zien we steeds beter dat beleidskeuzes op het ene terrein onbedoelde gevolgen hebben op andere beleidsterreinen en uiteindelijk een kostenverhogend in plaats van kostenverlagend effect heeft. En waarbij het beoogde resultaat voor de burger juist wordt belemmerd in plaats van bevorderd.

We staan hier voor de opgave om deze belemmeringen in kaart te brengen en zo goed mogelijk weg te nemen in het belang van de burger.

Thema 2 Organiseren van samenhang en integraliteit

De zorg is per 2015 veranderd. In het gemeentelijk domein is – naast de Participatiewet - de zorg voor jeugd ondergebracht, de Wmo is uitgebreid met de extramurale begeleiding en beschermd wonen uit de voormalige Awbz. De resterende intramurale zorgverlening is ondergebracht in de Wet langdurige zorg, die wordt uitgevoerd door het zorgkantoor. De zorgverzekeraar is verantwoordelijk voor de uitvoering van de verzekerde zorg op grond van de Zorgverzekeringswet.

We staan niet alleen voor de uitdaging om nieuwe verbindingen te maken binnen het gemeentelijk domein, maar ook met het medisch en het zorgdomein.

Thema 3 Ontzorgen en innoveren

De transformatie vraagt om een andere manier van het organiseren van de zorg en om een andere manier van dienstverlening. We willen initiatieven vanuit burgers of vanuit de wijk bevorderen. De zorgaanbieders werken aan een eigen transformatieagenda, als onderdeel van onze contractafspraken. We onderzoeken de mogelijkheid om specialistische ondersteuning verder te ‘kantelen’ naar de algemene voorzieningen in de basisinfrastructuur. We werken aan nieuwe bekostigingsmodellen die innovatie bevorderen en ‘perverse prikkels’ wegnemen.

We staan hier voor de opgave om de zorg anders te organiseren en de dienstverlening te veranderen: ontzorgen en innoveren.

Thema 4 Preventie

Een belangrijke functie van de basisinfrastructuur is preventie. De voorzieningen in de basisinfrastructuur staan dicht bij de burger, in de wijk. Zij kunnen vroegtijdig signaleren waardoor tijdig interventies kunnen worden ingezet om escalatie van problemen te voorkomen. Hierdoor kan een beroep op specialistische ondersteuning worden vertraagd of voorkomen. We zoeken hier naar concrete aangrijpingspunten voor preventie.

Daarnaast zijn er ook andere vormen van interventies waarvan het preventieve effect pas op de langere termijn zichtbaar wordt. Dat geldt bijvoorbeeld voor gezondheidspreventie of preventie van schulden. Een belangrijk element van preventie is bewustwording en bewustwording begint al op jonge leeftijd.

We gaan ook het gesprek aan met andere stakeholders die belang hebben bij preventie, zoals het zorgkantoor en de zorgverzekeraar. Er is een gezamenlijk belang de kracht van preventie te versterken. Daarnaast is het van belang om de baten van preventie met elkaar te delen (shared savings). Preventieve aanpakken in het gemeentelijk domein leiden immers ook tot besparingen en het verzekerd domein.

We staan hier voor de opgave om de preventieve kracht van de basisinfrastructuur verder te versterken en meer stakeholders te betrekken bij preventieve interventies in het brede sociaal domein.

Thema 5 langer zelfstandig wonen

Sinds een tiental jaar bouwt het Rijk de intramurale voorzieningen af en bevordert extramurale zorg. Deze extramuralisering levert immers een besparing op, en sluit ook aan bij de wens van veel burgers om zo lang mogelijk zo zelfstandig mogelijk te kunnen wonen. Het gevolg hiervan is echter ook dat een steeds groter wordende groep kwetsbare burgers – ouderen, mensen met een verstandelijke dan wel fysieke beperking en mensen met psychische problematiek – langer zelfstandig blijft wonen. Daarnaast geldt dat er door het langer zelfstandig wonen een groeiend beroep zal worden gedaan op de Wmo.

Hiermee is het thema langer zelfstandig wonen voor de komende periode een belangrijke nieuwe uitdaging voor gemeenten geworden.

We staan hier voor de uitdaging om de randvoorwaarden te creëren op het gebied van wonen, woonomgeving, zorg en ondersteuning om mensen langer zelfstandig te kunnen laten wonen.

Participatie

Bij het opstellen van het transformatieprogramma hebben verschillende organisaties een bijdrage geleverd:

- Vereniging Bedrijfstak Zorg
- GGD
- CJG
- Participatieraad Haarlem en Adviesraad Zandvoort
- Discussieronde met Dock, Haarlem Effect, Kontext, en Pluspunt
- Discussieronde met vertegenwoordigers van zes kerkelijke organisaties
- Discussieronde met twintig organisaties aangesloten bij Netwerk Vrijwilligershulp Zuid Kennemerland

Communicatie

Communicatie is een belangrijk onderdeel van de transformatie. Het is van belang dat we onze boodschap actief blijven uitdragen. Ook moeten we burgers en professionals actief blijven informeren over de wijze waarop wij de nieuwe taken uitvoeren.

5. Risico's en kanttekeningen

Afnemende financiële middelen

De transformatie vindt plaats in een periode waarbij sprake is van afnemende financiële middelen op het gebied van Jeugdhulp, Participatiewet en Wmo. Dat is enerzijds één van de aanleidingen voor de transformatie, anderzijds geeft het ook beperkingen aan.

6. Uitvoering

De transformatie van het sociaal domein is een proces van jaren: er is niet alleen sprake van een systeemverandering, maar ook van een cultuuromslag, die alle partijen (inwoners, organisaties, professionals, de overheid) moeten gaan maken. Voorliggende nota betreft dan ook een meerjarige werkagenda.

Het is een randvoorwaarde om dit proces in gezamenlijkheid te doorlopen, ook al hebben alle betrokkenen eigen rollen en verantwoordelijkheden. Zonder goede samenwerking met partners in de stad - zowel in de basisinfrastructuur als met partners binnen de Participatiewet, de Wmo, de Jeugdhulp en met partners in het medisch domein – krijgen we de noodzakelijke transformatie niet van de grond.

Eind 2016 vindt een eerste tussenevaluatie plaats over de voortgang van het transformatie-programma

7. Bijlagen

Transformatie Sociaal Domein Haarlem

Het college van burgemeester en wethouders,

de secretaris

de burgemeester